

INDICACIONS BÀSIQUES I EXEMPLES PER ELABORAR EL GUIÓ LITERARI D'UN RELAT DIGITAL DE CAIRE PERSONAL*

Els professionals propers a la producció audiovisual o cinematogràfica, anomenen guió literari a un text que presenta de forma narrativa, ordenada i detallada, les accions i els diàlegs d'una història. És a dir, en ell s'escriuen les frases que més tard els actors o els narradors gravaran -en vídeo o àudio- per a donar vida, en forma de veus o testimoniatges, a les diverses seqüències que conformen el relat que es desitja explicar.

A més del contingut propi de la història, el guió literari inclou orientacions sobre qui (quin personatge) ha de dir unes frases determinades quan hi ha diversos actors o locutors, i també ens dona indicacions de com hem d'expressar oralment un fragment de text per a reforçar una emoció o una idea concreta.

Ara bé, hi ha dues formes de presentar els diàlegs en un relat audiovisual o multimedial. Una és l'anomenada com **Veu en In**, quan els textos són gravats per un actor o un locutor que parla directament davant de la càmera (es veu al personatge). L'altra tipologia de veu, és la **Veu en Off**. Aquesta fa referència a quan l'espectador escolta el que algú diu sense veure directament qui parla (només s'escolta la veu però no es veu al personatge).

En el guió literari també se sol indicar quin tipus de veu utilitzar en un moment específic. En el nostre cas entendrem el guió literari com el text del relat personal, que es gravarà amb la veu del mateix escriptor o guionista. Serà llavors, un text més o menys breu (màxim 500 paraules), escrit amb un estil propi i preferiblement en primera persona per a assolir major implicació personal, que resumirà els records de l'autor (si s'explica una història real a partir d'una vivència personal), les investigacions sobre un tema determinat (si el relat és acadèmic), o bé, els arguments de ficció que es vulguin narrar (si el relat no és a partir de fets no reals). Opcionalment també aportarà indicacions sobre el tipus de veu que s'ha d'usar en un moment determinat (**Veu en In** o **Veu en Off**), sobre el to o l'emoció que es vol reflectir en una frase i sobre qui dirà un fragment de text si es tracta d'una producció grupal.

* Document creat per Gloria Londoño Monroy i traduït al català per Míriam Gómez i Vallès, pel projecte *Creant Històries Digitals*, realitzat per l'Observatori de l'Educació Digital de la Universitat de Barcelona i la Fundació Privada pel Foment de la Societat del Coneixement, Citilab - Cornellà. Barcelona, España, 2010. Disponible a: <http://greav.ub.edu/relatosdigitales> o a <http://edulabs.es>

La idea és que l'estudiant compleixi diversos papers en la producció del seu relat perquè sigui realment un autor implicat amb la seva obra i el seu projecte, és important que faci de guionista i, al seu torn, de narrador o locutor principal. Per tant, ha de responsabilitzar-se d'escriure i corregir el seu guió perquè el seu producte reflecteixi la seva visió personal i el seu estil propi d'expressió, i també per verificar que tingui els elements mínims de tota història: un plantejament del problema o de la situació que es vol narrar, un desenvolupament d'aquesta situació o problema, i un desenlace, tancament o conclusió, com s'explicarà més endavant.

A continuació oferim alguns consells per ajudar als estudiants i docents a escriure, revisar i corregir el guió literari, i també dos exemples que poden orientar la seva realització.

Indicacions bàsiques per escriure el guió literari

Recordem que abans d'escriure el guió literari, hem que planejar el relat. És a dir, definir:

- El fet, problema o tema global de la història
- Els aspectes concrets o específics d'aquest fet, problema o tema que es volen explicar.
- Altres elements especials com: el temps o l'eix temporal (quan succeeixen els fets), els llocs o espais (on succeeixen) i els personatges que intervenen o que desenvolupen les accions.
- El propòsit global que volem aconseguir: el missatge que volem transmetre o bé, les preguntes dramàtiques (o la pregunta) que l'espectador haurà de resodre.

Per això hem de fer exercicis previs d'evocació de la memòria (si la història es centra en una vivència personal), d'investigació i síntesi del tema (si s'enfoca en fets reals no personals o en assumptes curriculars), o exercicis creatius (si explica fets completament ficticis).

Una vegada fet això, hem d'*estructurar* la història, és a dir, definir la seqüència o l'ordre com es van a presentar els fets o la informació, pensant que el relat ha de tenir, mínimament, les següents seqüències:

- Una introducció: on es plantegi el problema, el tema o la situació que es vol a narrar, on es presentin els personatges (si són varis) i s'exposi l'objectiu o meta del protagonista
- Un desenvolupament: on s'exposin els fets que detallin o expliquin d'aquesta situació, problema o tema (ha de quedar clar, per exemple, què va passar, quan i com va passar, on va passar, per què va passar i qui hi era)
- Un tancament o final: on es presenti el desenllaç del fet o la conclusió del tema i, si es vol, s'ofereixi una moralitat que evidencii el propòsit o la intenció de l'autor.

Després de definir l'estructura a grans trets, es pot començar a escriure el guió literari: entre 250 i 500 paraules (màxim), perquè el vídeo duri entre 3 i 5 minuts aproximadament.

També es recomendable:

- Utilitzar diferents estils de lletra o fonts tipogràfiques, per diferenciar el text de la història (el que realment es gravarà a la locució) de les indicacions o comentaris. El més comú es utilitzar lletres regulars o *cursives* per als parlaments i MAJÚSCULES SOSTINGUDES per la resta.
- Utilitzar estils i tamany de lletra que siguin grans i fàcils de llegir (per exemple, lletra Arial, mínim de 12 punts)
- Escriure a espai i mig, per a que després, en el moment de gravar la locució, sigui més fàcil llegir el text.
- I, un altre aspecte vital, tractar d'escriure amb un estil propi, i preferiblement en primera persona del singular (jo), si la història la fa un sol estudiant, o en plural (nosaltres) si es fa en parelles o grup. Això és per a que la primera persona situï l'autor en una posició davant la història, que li facilita la seva implicació personal en els fets o la reflexió.

Com és normal que les persones escriguem d'una forma i parlem d'una altra, un bon exercici és llegir en veu alta el guió literari, en privat i, si és possible, gravant la veu per a poder escoltar-se després. Això permetrà familiaritzar-se amb la veu pròpia (que es percep distinta al ser gravada) i, especialment, descobrir algunes frases que no sonen naturals o fluides de forma oral, repeticions d'idees, o paraules que poden resultar problemàtiques al pronunciar-les.

També s'aconsella que algú aliè a l'autor, llegeixi o escolti el relat, doncs la seva retroalimentació pot ajudar a evidenciar buits en les idees plantejades o detalls que falten, que és necessari completar perquè es compregui la història.

Finalment, és convenient ajustar el guió literari després de realitzar el guió gràfic o *storyboard (instrument que permet planejar la part audiovisual), doncs d'aquest exercici poden sorgir modificacions.

El guió literari és doncs, l'instrument que ens permet definir i desenvolupar l'argument de la història, i un pas vital per a la creació d'un relat digital personal abans de passar a la seva postproducció i producció audiovisual, i al muntatge o edició final del vídeo.

Exemples:

A continuació s'ofereixen dos exemples. Els dos realitzats a partir d'històries de vida reals.

Relat “Un sueño”
Autor: Graham Newey
(Idioma: Castellà; 555 paraules; Temps total del vídeo: 3:48 min.)

TOT EN VEU EN OFF

(INTRODUCCIÓ/ PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA) Desde hace ya tiempo he tenido un sueño, pero no uno cualquiera, de esos que se consiguen con un poco de empeño. Este sueño es de los difíciles, de los que cuesta alcanzar, y no es otro que ser cantante.

Ya desde pequeño solía inventar canciones de camino al colegio. Éstas sonaban sin parar en mi cabeza y no era difícil encontrarme tarareando alguna melodía.

Con el tiempo mi afición por crear música se convirtió en costumbre y adquirí el hábito de llevar siempre conmigo una grabadora y una libreta, para no olvidar la música que se me ocurría.

Pero tenía un problema, ya que no era capaz de plasmar en la realidad todo aquello que tenía en mi mente, debido a que no se tocar ningún instrumento y no tengo nociones de solfeo. Esta limitación, hacía que sólo pudiera expresar mi música “a capella”, algo realmente frustrante para mí, porque no era así como sonaba en mi cabeza.

Para poner remedio a esto, decidí formar un grupo, aunque no encontré a nadie y, sinceramente, tampoco busqué con mucho empeño, porque yo quería ser solista.

Así que pensé que la mejor opción sería ver a un productor, y éste me dijo que a pesar que las canciones no estaban mal, no podía hacerse una idea sin una instrumentación, hablando claro: “me dio largas”.

Esto me desanimó de tal manera, que dejé de creer en mi lado musical, y simplemente di por hecho que yo jamás sería cantante.

(A PARTIR D'AQUÍ PARLA UN MICA MÉS RÀPID I AMB UN TO DE VEU MÉS ANIMAT)

Pero un día, después de mucho tiempo, algo en mi despertó. Recordé esa libreta, esa grabadora, y me sentí mal por no haber luchado por mi sueño, por haberme rendido sin apenas intentarlo. Había hecho que todo dependiera de otras personas, ya fuera un guitarrista o un productor, simplemente porque no sabía solfeo, cuando en realidad, la música estaba en mi cabeza. Lo único que tenía que hacer era encontrar la manera de que todo saliera y hacerlo por mí mismo.

(DESENVOLUPAMENT O ARGUMENTACIÓ) Entonces me compré un programa de edición de música y un micrófono, y empecé a experimentar con él. En un principio resultó un poco “lioso”, pero dedicándole horas, fui capaz de plasmar, poco a poco, instrumento a instrumento, todo aquello que tenía en la cabeza.

De esta manera empecé a hacer canciones en mis ratos libres, con cada vez mejores resultados. Hasta que llegó el momento en que sentí ganas de compartirlo, de ver qué opinaba la gente sobre lo que hacía. Entonces, tomé la decisión de colgar mis canciones en “My space” y de grabar un videoclip sobre una de ellas, llamada “Peter pan”.

Todo ello fue un éxito. Las visitas registradas pasaron de ser decenas, a centenares y finalmente a miles, hasta llegar a las 15.000 visitas de mi perfil en 6 meses. Esto me dio la popularidad suficiente como para poder ofrecer conciertos en Barcelona, Valencia y Madrid, acompañado de dos personas muy especiales para mí, que hacen de bailarines durante mis espectáculos.

(DESENLLAÇ, FI O CONCLUSIÓ) Y ahora, al mirar hacia atrás, me doy cuenta de que todo esto, por poco que sea, lo he logrado sin ayuda de ningún músico, de ningún productor y ninguna discográfica, simplemente poniéndole ilusión y ganas.

Y aunque no tenga ningún disco editado y no pueda comprarse en las tiendas, realmente puedo decir que lo he logrado, porque ahora... ¡SOY CANTANTE!

Relat "Aquel día"

Autor: Miguel Herreros Navarro

(Idioma: Castellà; 491 paraules; Temps total del vídeo: 4:20 min.)

TOT EN VEU EN OFF

(INTRODUCCIÓ - PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA O SITUACIÓ)

Siempre había pensado que algún día sería padre, jugaría con mis hijos, disfrutaría de sus risas.... Pero nunca me obsesioné con el tema.

Tras años de espera y algún que otro sobresalto, por fin estaba a punto de cumplir mi deseo. Estábamos en la semana 32 de embarazo.

(DESENVOLUPAMENT O ARGUMENTACIÓ)

No había sido fácil llegar hasta allí: un embarazo ectópico, un aborto, cuatro intentos de inseminación artificial... Pero al final se produjo el embarazo deseado.

Con él vinieron las pérdidas, el reposo e incluso un conato de parto prematuro. ¡Todo era inquietud!. Tras dos semanas de ingreso en el hospital acabábamos de salir.

Dos días después debíamos presentarnos en la consulta del ginecólogo. Íbamos a realizar un control tras el alta. Allí nos encontramos a la hora indicada.

Al acabar la ecografía el médico comentó que todo estaba perfecto. Que un parto prematuro hubiera sido un peligro para las gemelas, que dentro de dos semanas las sacaría, pues ya no habría peligro para ellas.

La visita había terminado, quince días más y por fin nacerían las niñas. Una sonrisa iluminó nuestra cara. ¡Ufff! ¡Quedaba atrás todo el sentimiento de incertidumbre que nos acompañó durante gran parte del embarazo!.

Justo en el momento en que estaba ayudando a mi mujer a incorporarse se oyó un (RUIDO. SONIDO DE UNA BOLSA DE AGUA QUE SE CAE Y ESTALLA).

Todo quedó teñido de rojo: suelo, paredes, camilla... y de entre sus piernas salía un pequeño reguero de sangre. Los pensamientos más funestos pasaron por mi cabeza.

El médico actuó con rapidez. La enfermera llamó al hospital, pidió una ambulancia, un equipo médico, un quirófano. Y aún no había pasado cinco minutos y ya estaban camino del hospital.

Yo, me dirigí al coche ..., subí ... y yendo al volante se apoderó de mí un sentimiento contradictorio de esperanza y, a la vez, temor, mucho temor: seguirían bien las gemelas, qué daños habrían sufrido, qué podía suponer su nacimiento tan prematuro, cómo estaría mi mujer.

Llegué al hospital, subí a la planta del quirófano y me quedé en el pasillo... Desde sala de espera me llegaba el rumor de un grupo de personas, me pareció una familia esperando la llegada de un nuevo componente. Yo no me atreví a entrar.

La soledad me pesaba. Oía el eco de mis pasos. El tiempo me parecía que se hubiese detenido.

En ese instante una enfermera me indicó que el médico me esperaba en el despacho. Me acerqué, abrí la puerta...

(DESENLLAÇ O SOLUCIÓ DEL PROBLEMA)

Y allí estaba él, sentado, con semblante serio, alzó la cabeza, me miró, se levantó ... Y me tendió la mano ..., su rostro se iluminó con una sonrisa. ¡Todo había ido bien!

Salí corriendo en busca de mis hijas. Y por fin las vi ..., pequeñas, frágiles, pero sanas. Aún tuve que esperar tres semanas más para que salieran de la incubadora y poderlas estrechar bien entre mis brazos. Pero una vez en casa sus risas lo inundaron todo.

(TANCAMENT O CONCLUSIÓ)

Ahora disfruto con ellas. ¡Por fin mi sueño es ya realidad!